

54
Cub 4/19
900

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a dóua óra
12 fil., a treia óra 10 fil.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 60 fil.
Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii
in
Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul X.

Blaş 17 Februariu 1900.

Numărul 7.

Vorbirea lui Széll.

Interpelarea deputatului kossuthist Komjáthy a scos mai mult ca ori când la ivelă cestiunea naţionalităţilor.

Prim-ministrul Széll răspundând la această interpelare în şedinţa din 9 a l. c. cercă a se scusa de invinuirile, ce Komjáthy le-a aruncat asupra lui. Susţine, că s'a interesat şi a urmărit mişcările naţionalităţilor, reprobând tot ce ar fi „contrar statului“, dar în aceea-şi vreme purcedând din consideraţiuni de echitate şi dreptate.

Prin vorbirea acesta s'a dat prilej jurnalistică magiare, să se ocupe mai serios, cu cestiunea naţionalităţilor.

Obiectivitatea caracterisează acest răspuns — măcar în unele puncte ale lui — şi a aflat răsnet în întregă pressa magiară, cu excepţia organelor archişoviniste ale campaniei Kossuth — Bánffy.

Şi nu puţină importanţă politică are faptul, că toate partidele şi toate ziarele ungureşti — cu excepţia celor pomenite — recunosc, că în trecut s'a comis o mare greşală în jurul cestiilor naţionalităţilor.

De la această recunoştere a greşelii până la îndreptarea păcatelor din trecut, nu-i de cât un paş. Acest paş să-l vedem înse făcut şi numai atunci vom crede, că politicianii unguri sciū să fie şi consecuenţi, sciū să se lapede, de şi cam târziu, de înăscutul lor şovinism.

Dăm mai la vale câte va pasaje mai marcante din discursul lui Széll:

„Sînt acusat, că am desfiinţat secţiia naţionalităţilor. (Strigăte: Bine ai făcut!) Ei, să spun de ce am desfiinţat-o. Secţiunea această urmăria agitaţiunile naţionaliste. Aceea-şi menire are înse în ministerul de interne şi secţiia poliţială şi de aceea am cređut mai nimerit să împreun secţiile acestea.

Prim-ministrul Széll îşi espune apoi punctul de vedere, cu privire la adunările populare, ţinute în anul trecut printre Slovaci. Zice așa:

„Am declarat în mod categoric în fie care cas dat, şi peste tot, că numai acelea adunări de popor pot fi permise, în ale căror programe nu e nici o urmă de cestia naţionalităţilor, sau de nisuinţe contrare statului şi contrare naţiunei, şi cu privire la cari autorităţile au primit garanţii, că vor decurge ast fel; ér acolo, unde n'au decurs

asa, sau nu au fost date garanţiile că așa vor decurge, — au fost oprite.

Prim-ministrul răspunde apoi la invinuirile ce i-s'au adus pentru conduita politică a ziarelor, cari n'au cauţiune şi pentru numirea episcopului sêrbesc Sevici, care nu scie unguresce; şi trece la institutele românesce de bani.

„Cât despre institutele de bani românesce, — zice Széll, — e adevêrat ce s'a spus; dar pe baze legale nu se póte lua nici o măsură în contra lor. Echilibrarea lor se póte ajunge din partea magiarimeii, numai pe teren social şi economic. În Ardeal sînt nu numai bănci românesce, ci şi unguresce. E trêba acestora să contrabalanseze activitatea băncilor românesce.“

După ce se ocupă de Slovaci, arêtând că guvernul nu permite dezvoltarea panslavismului, zice:

„Lui Lucaciū nu i-s'a îngăduit să aranjeze pelerinaj la biserica sa din Şişesci. Ba în această cestiie am intervenit şi la Roma.“

Se laudă ministrul-president că a respins petiţia Slovacului Mudroni, pentru înfiinţarea unui gimnasiū slovacesc şi că reuniunea slovacéscă „Jivena“ o urmăresce cu cea mai mare atenţiune. Hotărîrea scaunului şcolar din Biserica-albă, ca procesele verbale să fie purtate în limba germână a cassat-o, respective a aprobat cassarea făcută din partea comitetului administrativ al comitatului Timiş.

La invinuirea, că „Politik“ ar fi scris că guvernul tratéază cu Români pentru eşirea lor din pasivitate, ministrul răspunde, că el n'a găsit nimic în „Politik“ despre acest lucru, care nu e adevêrat.

„A trebuit să o constat acesta, — a zis Széll. Se póte să fie în vre un alt număr şi dacă dl deputat a cetit scirea va fi atât de bun să mă aviseze, că unde şi cum e scrisă. Dacă înse e de cuprinsul amintit, sînt dator să declar, că eu nu aşi avé nimic de excepţionat dacă ori care dintre compatrioţii şi fraţii nostri români, cari azi sînt în pasivitate, ar veni la mine şi mi-ar spune, când şi cum voesc a părăsi pasivitatea. (Aprobări în dreapta şi în stînga. Mişcare în stînga extremă.) Repet, că nu aşi avé nimic contra; n'ar fi iertat să fiū contra, de óre ce eu am datorinţa să am cunoscînţa despre toate părerile... (Aprobări vii în dreapta şi în stînga. Mişcare). ... să cunosc

tóte nisuinţele şi eu, da, dacă ar veni ori şi cine la mine şi mi-ar spune mie, care azi conduc sub responsabilitate afacerile ţerii, mi-ar spune clar şi ar vorbi cu mine, mi-aşî ţine de datorinţa să staū de vorbă, să vorbesc cu acela. (Aprobări în dreapta şi în stînga). Că după acesta ce poziţie aşi lua, va atirna de la aceea, că ce ar zice respectivul (Aprobări generale) şi cum ar vre să procedă. (Mişcare şi larmă în stînga extremă).

Polonyi G.: *Noi avem datorinţa să-i pacificăm!*

Prim-ministrul Széll: căci aibă ori cine ori şi ce părere asupra punctului de vedere al Românilor pasivişti, dar cuget, că nu póte să aibă părerea aceea, că un bărbat magiar sau un prim-ministru magiar nu are voe să-i asculte, dacă voesc să vorbescă despre acesta. (Aprobări în stînga extremă).

Dar acesta n'am zis-o din motiv, ca să mă scuz faţă de dl deputat Komjáthy, că cu cine ce am vorbit, ci am zis-o numai pentru că n'aşî vedé îndreptăţirea acusei chiar nici în cazul, când lucrul acela în adevêr s'ar fi întimplat. Declar înse, că nu s'a întimplat; nici trei, nici doi, nici unul, nici membri ai casei magnaţilor, nici membri ai dietei, nici persoane, ce staū a fară de cadrele corpurilor legiuitoare mie nu mi-au raportat, că pe lângă ce fel de condiţiuni ar fi aplicaţi Români, să părăsescă pasivitatea, şi ast fel n'am avut prilej pentru ententa acesta. Mi-a făcut amintire, dar nu Român, ci o persoană cu rol activ pe terenul vieţii publice, că ar fi bine să vorbesc cu Români pentru abandonarea pasivităţii, dar la mine nimenea dintre Români nu s'a prezentat.“

Prim-ministrul Széll declară, în fine, următoarele:

„Eu sînt de părere, că trebuie sufocată şi pedepsită ori ce agitaţie sau nisuinţă contrară statului; dar de altă parte ţin, că trebuie să se facă dreptate ori şi cui, că fie cine trebuie tratat cu dreptate (Aprobări), aparţină la ori şi ce naţionalitate. Nu e permis a persecuta pe nimenea, nu e permis în cadrul legilor a se atinge de nisuinţele lor culturale şi economice. Trebuie să purcedem cu concilianţă, cu cruţare acolo, unde nu este lipsă de energie şi trebuie să fim stricti şi fără cruţare, unde e de lipsă. Eu nu confund aceste două concepte.“

CARMEN FESTUM

CONCINNATUM

EX

OCCASIONE FAUSTA FELICISSIMAE

EXCELLENTISSIMI ILLUSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI
DOMINI DOMINI

Victoris Mihályi de Apsia,

divina miseratione et S. Sedis Apostolicae gratia Archi-Episcopi et Metropolitae
Blasiensis, Romanorum gr. rit. catholicorum, Diocesis Alba Iulia et Fogaras,
SS. Theologiae Doctoris, Comitis Romani, Assistantis Solio pontificio, Suae
Sanctitatis Summi Pontificis Praelati domestici, etc., etc., etc.,

devotissime depromptum

per:

Demetrium Fekete, prof. gymn.

Motto: „Semper honos nomenque tuum
laudesque manebunt.“

(Verg.)

Roma graecorum decus unitorum,
Oppidum clarum Blasium vetustum,
Iure ave salve! patefac aperta
Gaudia cordis.

Atque vultu laetitia nitente
Da viro sancto, generoso, amato
Praesuli caro, Domino colendo,
Rite salutem.

Cui Deus nunc Archiepiscopo fert
Fructibus largis gravidos abunde
Quinquies quinos hodie peractos
Temporis orbes.

* * *

Scande sol currum radians ab ortu,
Mitte Romae Metropoli tenaci,
Oppido claro religens ovanti
Lumina laeta.

Ecce pulchrum phaenomenon videtur:
Prima lux albet — rosae inde coelum
Purpura pingit dea gratiosa
Solis in ortu.

En eous solis equus superbus
Hinniens lucem evocat affluentem,
Qua dies optata diu petita
Prae foribus stat.

O dies felix memorabilisque,
Semper indelebilis usque finem,
Missa de coelo, data de superno
Numine, salve.

Sacra salve lux hodie refulgens,
Praesulem Magnum, populum fidelem,
Sparge Phoebis radiis coruscis
Sparge supernis.

Nam vir illustris merito putatur:
Gemma Romanae pretiosa gentis,
Stella diffundens radios benignos
Noctibus atris.

Clarus est hic vir pius isque Victor
Iubilaeum, qui celebrat superstes
Saeculi quadrans peragens amatus
Metropolita.

En sacerdos religiosus almus,
Quem Deus misit populo Valacho
Unito afflicto, ut fierent Eidem
Prospera facta.

Namque gens Romana tulit per aevum
Multa longum tristitia mala iniqua,
Ast redemptores Deus aeviternus
Misit eidem.

Ex quibus praestans Athanasius vir
Eminent; sacrae iubar Unionis
Ille dispersit; sequitur Ioannes
Continuanter.

Innocentis conspicitur Ioannis,
Qui vocatur Klein alias, imago
Sacra gentis iura tuens erit vir
Victima fraudis.

Post viri surgunt alii celebres,
Sancta quorum nomina, donec ardens
Sol micabit — luna serena coelo
Grata manebunt.

Cernitur Maioris imago blanda,
Post Ioannes Bob sequitur modeste
Mox Ioannis conspicitur Leményi
Forma decora.

Ast novum Praesul patefecit aevum:
Nempe Alexander pius inclytus vir.
Primus in sede Archiepiscopali
Denuo facta.

Nuper excellens obitus Ioannes,
Vir piae vitae memorabilisque
Grande Praesul fecit opus superstes,
Sit benedictus!

Nuntiabit Praesulis huius magni
Facta, quod Musis Blasii palatium
Atque convictum misero studenti
Aedificavit.

Sera praestantem memorabit aetas
Gentis insignem Archiepiscopum, qui
Nationi clenodia haec paravit
Sit benedictus.

Gaudio pleni referent nepotes
Hoc Ioannes fecit opis superstes:
Spectet hic prolem Blasium studentem
Omne per aevum.

Antecessorum pia facta Victor,
Mox coronabit; populo valacho
Iura defendens pariet salutem
Nectite sarta.

Necte gens Romana viro coronam
Sensibus cordis salientis atque
Floribus pulchris fidei tenacis
Ad decorandum.

Nostra Tu fiducia spesque firma
Atque nostrae gentis ades columna
Iura defendens pariet salutem
Rite Valachis.

Nunc eris defensor amatus audax
Nuncque debes esse vigil Sacerdos
Qui suam gentem religionemque
Protegit aequae.

O vir illustris benedictus esto
Tu pater dilecte benigne Praesul
Tanta, qui genti benefacta praebes
Accipe grates.

Laetus intersisque tuo fideli
Quem regis Clero, sapienter aequae
Et gregi, quem per bene pascis, omni
Pastor amate.

Donec in terris eris atque vives
Mittat in Te commoda grata coelum
Vita, quae restat Tibi, sit suavis
Atque beata!

O Deus, qui das redimisque cuncta
Iustus humano generi, precor Te
Ut vir illustris placidusque multos
Vivat ad annos!

Belényesini, mense Februarii, 1900.

ÏUBILEUL MITROPOLITULUI.

Adrese de omaj.

Între nenumăratele adrese de felicitare ce s'au trimis Escelenței Sale, dăm mai la vale și noi câteva, adresate de-a dreptul Redacțiunii.

Din ocasiunea jubileului îmbucurător de astăzi a Escelenței Sale bunului nostru Archiepiscop și Mitropolit, în biserica română din Sziget s'a făcut missă solemnă cu cântarea Doxologiei, așisderea s'au serbat St-liturgie solemne în Apsa și în Iood.

Inteligența din Sziget a trimis Escelenței Sale telegramă felicitore, eu am exprimat așisdere pe cale telegrafică felicitările Clerului și a poporului gr. cat. român din Maramurș, și ca la fost profesor și al meu prefect seminarial în Gherla am trimis Escelenței Sale și în scris oftările mele și felicitările mele.

Cu toțit ne bucurăm că Escelența Sa finl Maramurșului a ajuns această ziă frumosă, bunul Dumnezeu să-l învrednicescă a ajunge încă și alte zile de jubileu, frumoșe.

Să trăescă Archiepiscopul și Mitropolitul nostru întru mulți ani fericiți!

Cu stimă frățescă rămân.

Sziget la 14/2 1900. Al D-vostre

adenc stimător

Tit Bud

Vicariul Maramurșului.

Escelența Vostă!

Archiepiscopoe și Mitropolitoe!

Preagrațios Părinte!

Renascerea religioșo-morală și culturală a nēmului român ca surcea nobilă transplantată de divul Traian de pe trupina glorioșei Rome în patria noastră derivându-se prin canalul sfinței Unirii, apa cea vie a credinței isvorită din stâncea neclătită a Romei a fost alimentată prin bărbați providențiali trimiși de geniul nēmului nostru în urbea eternă la foculariul credinței și a științei, de unde se întorceau la cărma bisericii și a nēmului, și înălțați de drepta Providenței la demnitatea Archieșcă prin razele strălucitoare a științei și căldura învăpăiată a credinței au aprins schinteia științei și a credinței în sînul nēmului și a bisericii noastre.

Ca pe un atare far luminătoriu aprins la columna lui Traian V'a trimis Providența divină pe Escelența Vostă la anul 1875 în fruntea diecesei gr. cat. a Lugosului, unde avënd gravată pe drapelul păstoririi archiereșei emblema: „Tuturor tôte m'am făcut” a-Ți fost Părinte adevărat al turmei răsucum-părate cu scump sângele lui Christos, pentru că prin razele științei și înțelepciunii a-Ți luminat cariera conducătoare cătră portul salutei eterne a clerului și credinciosului popor, ér în inima-Vă de părinte, învăpăiată de focul iubirei a-Ți purtat doririle și durerile tuturor întărindu-Vă sufletul prin cimentul iubirii cătră cler și a clerului cătră popor.

Însă Providența divină în consiliile eterne nepătrunse de mintea omenescă cea mărginită V'a fost designat misiunea cea mai înaltă și cu grea răsponsabilitate împreunată în fruntea bisericii gr. cat. și a

națiunii române, la care V'a chemat increderea clerului șoptită prin Capul nevedut al bisericii noastre Isus Christos și Înalta grație a Maestăți Sale Împăratului și Regelui nostru Apostolic tocmai atunci, când orisonul bisericii gr. cat. și a nēmului român din Ungaria era mai tare acoperit de norii întunecoși prevestitori de desastre sğuditoare până în cele mai adânci temelii a existenței noastre bisericesci și naționale, când fiul acelei bisericii și națiunii, cari în profesarea vîrtuților ereditate de la străbuni: credința cătră înaltul Tron și Augusta Casă domnitorea, iubire nealterată cătră patrie și supunere cătră legile sancționate prin Augustul Monarch, — tot de una au fost modelul popórelor din patrie, — sînt degradați la starea de iloți în vechia lor patrie și întercați de a gusta dulceta isvorită din sînul mamei patrie pentru a căreia apărare li s'a scurs de multe ori sângele din inimă; când nēmul român nu este recunoscut ca individualitate națională în patria sa strămoșescă — *adecă la anul 1894 Maiu 26 fiind ales de Archiepiscop și Mitropolit al provinciei mitropolitane gr. cat. române de Alba Iulia și Făgăraș* — a-Ți apărut ca un sóre strălucitoriu pe orisonul bisericii noastre. A-Ți umplut sufletul clerului, care și-a concentrat voturile în sacrata persoană a Escelenței Vostre de credință viuă și speranță firmă în viitoriul bisericii și a nēmului nostru.

Și întru adevăr, clerul și poporul provinciei mitropolitane din zi în zi își vede realizându-se razele speranței colocate în înalta persoană a Escelenței Vostre, pentru că pășind în urmele de pie și eternă memorie a demnilor Ilustri predecesori în Tronul Mitropolitan — susținënd nimbul glorios al aceuia-și, continua-ți cu zel apostolic opul măreț al reorganizării bisericii și clerului gr. cat. român prin credință, știință și sacrificiu.

Spre ajungerea acestui scop sublim conduceți cu înțelepciune, grije neadormită destinele institutelor religioșe, științifice și culturale din foculariul religios și cultural al nēmului, cari institute sînt tot atâtea deposite a sucrescențelor viitoriului bisericii și nēmului nostru fertilisate cu căldura inimei unui adevărat părinte.

Ați dat pept învăpăiat de zel eroic apostolic cu furtunele, cari acopăr orisonul bisericii și națiunii române și țintesc spre sğuduirea temeliiilor instituțiilor — garantore de existența și viitoriul acelora-și spre nimicirea clenodiilor ereditate de la străbuni: religioșe, rit, vîrtuți străbune, limba și nume de român.

Spre scutirea de știrbire a acestor clenodii scumpe a bisericii și nēmului nostru, spre apărarea provinciei noastre mitropolitane gr. cat. române de contopire în autonomia bisericii romano-cat. din Ungaria, a căreia înființare se urzesce acum — ați conchemat clerul archidieceșei pe 26 Novembre a. tr. în sinod archidieceșan a cărnui rezultat în bucurătoriu a culminat în efeptuirea solidarității în simțiri, cugete și fapte și în deprinderea de a manua armele spirituale împrumutate în arsenalul disciplinei și Canonelor bisericii noastre pentru apărarea Sionului român încunjurat de oștirile inimice a evenimentelor zilnice, cari ating esistența și

viitoriul bisericii noastre. Și prin acosta tot o dată ați reactivat aședemintul sinodalității înrădăcinat în viața bisericii noastre, care sub durata trecutului desastros a bisericii a fost singura citadelă, în care s'ea scutit clenodiile nēmului și ale bisericii, care a fost și sperăm, că va fi și în viitoriul arter'a, din care se derivă puterea vitală spirituală în întregul corp moral al bisericii spre a-i garanta desvoltarea priincioșă, existența și viitoriul.

Clerul și inteligența mirenă română din vicariatul Silvaniei consiliu de sfiuta legătură canonică hierarchală, simțindu-ne fericiți a fi supuși toiagului Escelenței Vostre și dorind să gustăm din bucuria sfință a nunții de argint archiereșci a Escelenței Vostre, ca să se reverse și preste noi razele acestei serbătore strălucite. Vă rugăm să ne binecuvîntați și pe noi din isvorul nesecat al inimii părinteșci.

ÉR noi în sēm de recunoștință adincă fiescă pentru cununa strălucită a meritelor archiereșci, cu cari a-ți înfrumșetă templele brăzdate de furtunele seclilor a bisericii și națiunii noastre — Vă oferim ce avem mai scump: simțemintele inimii de venerățiune, supunere omagială, aderință, adhesion, devotamēt și iubire fiescă păstrate ca nescari monuminte neperitoare, în sacrariul inimelor noastre cuprinse în această adresă de aderință omagială, rugându-Vă să Vă îndurați a o primi ca de la devotați fi supuși ai Escelenței Vostre, căreia îi dăm expresiune fidelă în aceea rugăciune fierbinte: ca Domnul seclilor spre înflorirea provinciei noastre mitropolitane gr. cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș, spre prosperitatea națiunii române și a patriei, spre bucuria filor sufletesci și spre a Vă pute înfrumșeta templele sacrate și cu cununa nunții de aur împletindă din laurii neveșteditori ai meritelor archiereșci să Vă trăescă la mulți și fericiți ani!!!

Dat Șimleul Silvaniei la 14 Faur 1900.
Al Escelenței Vostre

umiliți fi:

(Urměză 109 de subscrieri
din cler, inteligență și
popor, bărbați și femei).

*Escelența Tu Înalt Prea Sfințite Domnule
Archiepiscopoe și Mitropolitoe!*

În lupta sfință, ce susține biserica gr. catolică română tocmai de la inceputul esistenței sale contra dușmanilor sêi seculari, Dumnezeu ne-a trimis pe Generalul iscusit pe Vitezul nebiruit, pe bărbatul cu caracter firm, pe omul cu iubire de nēm și biserică, în persoană Escelenței Tale.

Bine conduceți lupta uriașă. Te admirăm!
Te glorificăm!

În continuarea luptei defensive, ce e încă departe de sfârșit și devine tot mai grea. avem lipsă indispensabilă de viață, de mintea luminată, de voința tare, de inima bună a Escelenței Tale.

O scim, o mărturisim sincer și nu ne uităm de sfința noastră datorință fiescă.

Astăzi, în ziua duplu sfință, în care pe lângă *Intimpinarea Domnului* serbăm *Aniversarea a 25-a* de la consacarea întru Episcop a Escelenței Tale, adunați în casa

Domnului, în genunchi, cu mâinile încrucișate, cu ochii ridicați spre ceriș. În cor sfânt rugăm pe Dumnezeu poporilor, de la care singur avem și putem spera ajutor în lupta noastră prea grea și problematică, să Te împărtășească de darurile Sale, să-ți lungască frul vieții scumpe! să Te învrednicească a ajunge și a 50-a aniversare a actului sfânt, sărbătorit astăzi de românii greco-catolici — în deplină sănătate sufletescă și trupescă, și să-ți încununeze ostenele multe cu succesul dorit de totă suflarea românească!

„Intru mulți ani, Dispunătorii!”

Indol în 2/14 Februarie anul Mântuirii 1900, al sfintei Uniri 200.

În numele poporului gr. catolic:

George Suciu m. p. vprotopop și paroch.
Ioan T. Burcuș m. p. învățător. Alexe Hossu m. p. cantor. Ioan Cadani m. p. cur. prim.
Tanasie Hudrea m. p. primar com. Traian Vlăsia m. p. proprietar. Mărincean Mateiu m. p. Hudrea Nicolae m. p. Simeon Popa m. p. George Ilea m. p.

Din incidentul jubileului de 25 ani, ce cu dragoste îl sărbăm astăzi, adunați la altarul Domnului cu inimă plină de pietate, vărsăm rugăciuni fierbinți pentru îndelunga sănătate a I. P. S. nostru Arhiepiscop și Mitropolit, a Ilustrisimului nostru Mecenat, a Apărătorului neadormit, a Cărmuitorului aprig al nașii noastre bisericești; entusiasmați de iubirea ce i-o datorim, în semn de omagială supunere și profundă venerațiune îi strigăm !!! Să trăiască intru mulți ani!

În numele nostru și al poporului gr. cat.

Nandra și Cecalaca în 2/14 Febr. 1900.

supuși servi

George Spinean

adm. parochial în Nandra

și

Augustin Trif

adm. parochial în Cecălaca.

Serbările de Miercuri.

— Raport. —

Liturgia.

Solemnitățile zilelor trecute au culminat, fără îndoială, în liturgia solemnă de Miercuri. Asistat de 20 concelebrați, Escelența Sa, a pontificat însuși, ținându-și pastorală, cunoscută deja cetitorilor noștri. Catedrala era îndesuită de lume. Tronul mitropolitan era ocupat de Ilustrul oșpe de la Lugos, Episcopul Radu. A fost solemnă „Doxologia cea mare”, precum și sfârșitul liturgiei, când publicul din mănăstire a erupt în frenetice strigări de „să trăiască”, ér Esc. Sa cu ochi strălucitori de lacrimi împărția binecuvântări poporului.

Recepțiunile

După serviciul divin, care a durat aproape până la 1/2, la 12, Esc. Sa a primit omajele singuraticelor deputațiunii. Reprezentanții corporațiilor au fost primiți în următoarea ordine: Episcopul Radu, Capitlul, Ordul basilitan, facultatea teologică, corpul didactic de la școlile medii, preparandiă, oficiali civili, comuna politică, reuniunea femeilor, Casina română, meserieșii, tractul Blașului, al Biel, pompierii, deputațiunile externe și cancelaria archidieceșană.

Prânzul.

La prânzul festiv au participat peste 80 persoane. Șirul toastelor l'a început Esc. Sa toastând pentru Pontificele în limba latină, apoi pentru Domnitor și dinastie în limba română. Il Sa Episcopul Radu, ca fiu al archidieceșei, și ca reprezentant al Miresei fostului Episcop de Lugos, a salutat pe Mitropolitul în un prea frumos toast, adese întrerupt de frenetice aplause. Rv. Dr. Bunea și-a ridicat paharul în sănătatea Episcopului Radu, ér Rv. I. M. Moldovan, vicariul capitular în sănătatea rudeniilor de sânge a Mitropolitului. Fratele Mitropolitului Petru Mihályi multămesce pentru aducerea a mințe. Seria toastelor a încheiat-o M. O. D. Ioan German prof. gimn. ridicând paharul în sănătatea sărbătoritului Iubilant.

Adrese și felicitări.

Regretăm, că nu sîntem în plăcuta poziție de a da o iconă fidelă despre nenumăratele felicitări, ce au sosit cu acest prilej din cele patru unghiuiri ale lumii românești. Sperăm, că pe numărul viitor vom pute face cetitorilor noștri această plăcere. De astă dată amintim telegramele de felicitare de la Episcopia de Orade, Gherla, Lugos, Capitlul din Orade și Mitropolitul din Sibiu. Adrese de felicitare au mai sosit — cum aflăm — din districtele protopopesce Aiud, Mediaș, Dêrja, Pogăceaua, Ulpia-Traiană, Hațeg, Indol, Catina, Ibașfalău, D.-S.-Mărtin, Morlaca, Cojoena, Almaș, Arieș, Ludoș, Uiora, Roșia-de-munte, Giurgiu, Odorhei, Cudșir. Apoi de la inteligență, cler și popor, din Oradea-Mare, Abrud, Aiud, Deș, Arad, Tohanul-vechiu Săn-Mărtin, Treiscaune, Lunca, Cetate-de-baltă, Bozias, Buda-telek, Corpul profesoral din Beiuș, Făgăraș, Turda, Vad. Chimitelnic, Clericii români din Budapesta și alți particulari.

Rip.

Pressa despre jubileul Mitropolitului.

— Atât „Gazeta”, cât și „Tribuna” de Miercuri se ocupă cu jubileul Mitropolitului nostru. „Gazeta” publică următorul prim-articol:

Măne, în ziua Întîmpinării Domnului, se implinesc douăzeci și cinci de ani de când Înalt Prea Sfinția Sa Archiepiscopul și Mitropolitul Dr. Victor Mihályi a fost sfințit ca episcop al dieceșei Lugosului.

Era un an memorabil, când simpaticul și vrednicul secretar al repausatului Mitropolit Vancea a luat în primire din mîna acestuia toiagul de archiereu. Întreg clerul și poporul Mitropoliei române unite era în fierbere din cauza uneltirilor, de care era amenințată independența bisericeii în urma demersurilor primului congres cat. unguresc. Mișcarea pentru apărarea drepturilor și autonomiei bisericeii avu urmarea, că Mitropolitul Vancea se reculese și conchiemă, în Iunie 1875, două luni după sfințirea episcopului Mihályi, memorabilul Sinod archidieceșan mixt, care s'a ocupat de marea chestiune a introducerii vieții constituționale în biserică, pe baza sinodalității. Atunci toți priviau cu încredere la noul episcop, de la care așteptau, că va merge alături cu Mitropolitul său pe calea salutară, pe care a pornit.

A fost și Mihályi un sincer adorator și sprijinitor al Mitropolitului Vancea în tot

timpul cât a păstorit sub primatul acestuia în toate chestiunile de interes bisericesc și cultural. Dar timpurile cum s'a învîrtit atunci, n'a fost favorabile realizării dorinței generale a fiilor bisericeii și ai națiunii. A lipsit pôte mult și din energia omenilor în stăruința de a delătura piedecile, ce se iviră, așa că acum după douăzeci de ani, când episcopul Lugosului ocupă înalta demnitate de Mitropolit, etă că s'a reîntors vremile de atunci și astăzi obștea bisericeii se află éra-și față în față cu acelea-și uneltiri ale congresului catolic unguresc.

Vremile s'a învîrtit, dar ore este azi mai mare zelul și energia clerului și a poporului în lupta pentru apărarea vechilor așezăminte și a caracterului național al bisericeii? Ori este azi cel puțin aceea-și interesare viuă, acea mișcare salutară pentru cauza cea mare națională bisericească, ca acum douăzeci și cinci de ani?

Nu este locul de a ventila într'un moment ca acesta întrebările de mai sus. Dar, dacă cum va acest pătrar de secol de robie politică și intelectuală ar fi adus scădere și puterii sufetescii a combatanților, séu i-ar fi adus într'o stare de obosélă, cu atât mai mult se ridică și trebuie să se ridice în mijlocul adversităților timpului, marele apostolat, ce și l'a luat asupra-și capul Mitropoliei noastre unite, care apostolat l'a caracterizat așa de elocuent și cu atăta căldură a inimii Prea Sfinția Sa episcopul Pavel, în mîinile cărnii episcopul Mihályi a depus înainte cu cinci ani jurămîntul ca archiepiscop, pe Evangelie și pe cruce: „Bucură-te Provincie vastă; bucură-te biserică, căci acum ai pe Mirele têu; bucură-te cler și popor, căci îți ai pe părintele têu; salutare ție Archiepiscopoe și Mitropolitoe! Aceste insignii sînt și tot atătea sarcini grele. Pôrta-le cu pace pentru înflorirea s. bisericeii, pôrtă-le pentru fericirea vastei Provincii și pentru a întreg poporului iubit!”

Mai mult ca ori și când în acest pătrar de secol trecut, în care interval archiereul jubilar s'a bucurat neîntrerupt de stima și încrederea fiilor săi credincioși și a tuturor conaționalilor săi, aceștia privesc astăzi cu îndoite așteptări la Înalt Prea Sfinția Sa, de la care trebuie să vină cuvîntul, care să dea o nouă și puternică însuflețire stăruințelor și nisuițelor legitime și sfinte pentru păstrarea independenței, a vechilor așezăminte ale bisericeii, a caracterului și a culturii ei românești, ce chemată este de la prevedința divină a o propaga sub scutul ei.

Cu vie bucurie salutăm pe ilustrul archiereu, care în acești douăzeci și cinci de ani și-a căștigat atătea merite pentru biserică și pentru cultura noastră națională, și-l felicităm din inimă la jubileul său, dorindu-i sănătate și ani îndelungați, ca să-și pôta implini misiunea, ce i-a dat-o prevedința în mijlocul poporului său.

Îl asigurăm tot odată, că pășind înainte cu toiagul archiepiscopesc pentru apărarea sfintei cauze a bisericeii și a națiunii, îi vor urma cu însuflețire toți filii bisericeii și va fi cinstit și preamărit de tot natul român, a cărui inimă bate pentru fericirea poporului adus în acești munți și în aceste plături de divul Traian.

ÉR „Tribuna” următorul articol:

Măne se implinesc 25 ani de când actualul Mitropolit al Blașului, I. P. S. Sa Dr. Victor Mihályi de Apșa a primit în ca-

tedrala vechii Mitropole a bisericii unite cârja de arhierie, ca să păstorească tînăra diecesă a Lugoşului.

Două decenii alesul prelat a condus cărma acestei diecese ilustrând de nou scaunul ei episcopesc, iubit de fiii săi credincioşi şi stimat de toţi fiii poporului românesc.

După două decenii, încrederea bisericii şi a poporului său l'a chemat acolo, de unde a primit darul arhieriei şi între însufleţirea generală a tuturor l'a instalat în vechiul scaun al Blaşului, ilustrat de atîta bărbaţi distinşi ai bisericii unite şi a nemului întreg.

Timpurile, în care Escelenţa Sa a primit cărmele mitropoliei au fost din cele mai grele şi s'au agravat din an în an tot mai mult.

Şi azi încă ele sînt extrem de serioase. În aceste timpuri inse I. P. S. Sa şi-a câştigat şi şi-a conservat încrederea desăvîrşită a credincioşilor săi, atât din arhidieceasă, cât şi din întregă provincia mitropolitană.

Măne, într'un moment aşa de însemnat al vieţii iubitului Mitropolit, de sigur toţi credincioşii săi fii îşi vor aduce în rugăciuni evlavioase aminte de părintele lor, cărnia aşa de mari şi scumpe comori i-s'au încredinţat, şi vor implora de la Tatăl ceresc toate darurile de lipsa, pentru a răspunde pe deplin timpurilor grele, şi a înfrunta cu isbîndă toate furtunile ameninţătoare.

Şi la urările de bine ale credincioşilor săi se vor alătura cu drag de sigur toţi bunii Români, cari sînt conşci de situaţia grea a poporului nostru.

Revistă politică.

Transvaal. Acum mai mult ca ori cînd altă dată sînt îndreptate privirile tuturor la războiul buro-anglez. Noul general englez Roberts a sosit în Africa de sud. Planul lui acum nu mai e ascuns. El va porni în ajutorarea oraşului Kimberley şi de aci, pe cum spune însuşi, dacă îi va succeda eliberarea oraşului, i-şi va îndrepta paşii spre capitala statului liber, Oranje. Răul e, că planul ce şi l'a făcut noul general nu-i poate pune aşa uşor în practică. El întâmpină multe şi mari greutăţi din partea Burilor, cari au constrîns la retragere mai multe cete angleze.

În cât e pentru scirea, ce s'a fost răspândit, relativ la intenţiunile Oranjenilor de a părăsi pe fraţii şi aliaţii lor din Transvaal, acesta e cu totul nefundată. Consulul statului liber Oranje, din Haga, într'un răspuns al său la întrebarea unui politician însemnat englez, negă categorice o ast fel de scire tendenţioasă, adaugînd, că ţara lui cunoşce foarte bine scopurile Angliei şi sinceritatea aceleiaşi. Trecutul i-a învăţat asupra atitudinii de luat în venitor. Anglia, zice el, dacă ar termina cu Transvaalul, s'ar întorce în contra republicii Oranje. Chiar pentru aceea, aceste două state vor sta strîns împreunate, şi cu ajutorul lui Dumnezeu din două republice vor face una.

Pe câmpul de luptă din ost, unde generalul Buller conduce oştirile angleze situaţia a rămas neschimbată. Totul, ce

s'a petrecut zilele trecute a fost, că Buller a trecut din nou peste riul Tugela, dar tot cu succesele de mai înainte, a trebuit să se retragă. Ba mai mult acum înşişi Burii au luat ofensiva constrîgînd generalul aglez să se retragă tot mai spre sud. Ladysmithul aşa dară, trebuie să capituleze, cel puţin considerînd forţa actuală de care dispune Buller. Numai o armată de 100 mii soldaţi ar fi în stare să rupă şirurile Burilor, ca să scape impresuraţii din Ladysmith. Dar de o aşa armată Buller nu dispune. Tocmai pentru acesta, vedînd zările angleze, că războiul de pe câmpul de luptă din răsărit e pierdut, încep să pregătescă opiniunea publică la catastrofa această, spunînd, că eliberarea ori pierderea Ladysmithului acum nu mai are nici o valoare, după-ce totul va depinde de la rezultatul războiului de pe câmpul de luptă din vest, unde generalul Roberts a transpus grosul armatei.

Nr. 2—1900.

Convocare.

Casina română din Blaş, invită cu tot onorul pe toţi membrii şi părţinitorii ei la a IV-a *adunare generală ordinară*, care va avea loc Duminică în 25 Februar 1900, orele 10^{1/2} a. m. în localitatea casinei.

La ordinea zilei: 1. Raportul comitetului. 2. Raţiunile de pe 1899 şi proiectul de buget pe 1900. 3. Alegerea alor două comisiuni pentru cenzurarea raportului, a raţiunilor şi proiectului de buget. 5. Eventuale propuneri.

Blaş la 16 Februar 1900.

president: Dr. A. Bunea. secretar: G. Precup.

Nr. 5—1900.

Convocare.

Adunarea generală a Reuniunii Femeilor române gr. cat. din Blaş se convocă pe Duminică în 25 Februar a. c. la 3 ore p. m. în sala de desemn a gimnaziului din loc.

Obiectele: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul despre re-viziunea raţiunilor anului 1899. 4. Alegerea alor 3 comisiuni: a) pentru cenzurarea raportului de sub 2; b) pentru cenzurarea raportului de sub 3 şi c) pentru înscrierea membrilor noi şi încasarea taxelor. 5. Raportele comisiunilor. 6. Întregirea comitetului. 7. Eventuale propuneri. 8. Închiderea adunării.

Din şedinţa comitetului Reuniunii Femeilor române gr. cat. din Blaş ţinută la 4 Februar 1900.

A. n. Solombn Dr. A. Cheţan
presidentă. secretar.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeu. În numele comitetului parochial gr. cat. din Negreşti ne ţinem de datoriţă a aduce şi pe această cale mulţămite şi recunoştinţa noastră profundă următorilor poporeni, cari au cumpărat pe sama s. bisericii următoarele, şi a nume: *Cilica CiŃaş a lui Dumitru* un potir de aur în preţ de 101 fl., *Mihail Lohan a lui Mihail şi Non Fedorcă şi Cilica Cicio a lui Şandru* un Ciboriu (pentru cuminecătura morboşilor) şi o cadelniţă în preţ de 40 fl., *Vasile Lişcă a lui Dumitru* o restignire frumoasă pe s. altariu., *Augustin Pop şi Mihail CiŃaş a lui Dumitru* 2 prapori în preţ de

20 fl., *Ioan Cicio a lui George* o s. Evanghelie în preţ de 22 fl., *Mihail CiŃaş a lui Dumitru* un Liturgieriu în preţ de 3 fl. 20 cr. Dumnezeu să le primescă aceste fapte creştinesci şi să li le răsplătescă însutit acestor poporeni credincioşi, cari se îngrijesc de înfrumuşetarea s. bisericii. Negreşti la 6 Faur 1900. Demetriu S. Ardelan docente gr. cat. — Mult Onoratul Domn *Iuliu Poruţ* paroch gr. cat. în Câmpeni, cu stim. Dómnă *Iulia* au binevoit a dona „Reuniunii de cântări“ din Bistra suma de 30 coróne în loc de cunună pe sicriul repausatei Dumnialor sócră-mamă *Ioana Gligor n. Darabant*, pentru care faptă maritimóasă, subscrisul în numele „Reuniunii de cântări“ şi pe această cale le aduce cea mai cordială mulţămite. Er pe fericita în Domnii, căreia Reuniunea noastră i-a făcut onorul la înmormintare, luând parte în corpore şi executând cântările funebrale, Dumnezeu să o odihnescă cu aleşii săi“. Bistra 8/II 1900. Alexandru Papiu preş. reun. de cânt. — Credincioşii poporeni *Todor Creţu Siminicu* cu soţia *Ana* şi cu ginerile şi fica sa au binevoit a dona bisericii din Bistra un rînd de ornate bisericesci în preţ de 120 coróne. Mai mulţi poporeni au conferit la olaltă suma de 70 coróne, cu care sumă s'a procurat pe s. altar icóna Preacuratei Fecióre. *Nicolai Ilisie* prin testament a lăsat suma de 168 coróne, la care sumă s'a mai adaus o colectă făcută între poporeni, în sumă de 32 coróne, la olaltă 200 coróne, cu această sumă s'a procurat s. Evanghelie cu litere latine, legată frumos în catifea, cu ornamente de argint. E lucrată de compactorul din Blaş dl *I. Domşa*, pe care eu din parte-mi îl recomand cu toată căldura. Cine doreşte a avea un decor pe altar, să se adreseze dlui I. Domşa. În sfârşit *Rafla Boncea a lui Ioan* întru aducerea a minte de iubitul său soţ, repausat la 31 Decembre 1899 în etate de 100 ani, a deşus la subscrisul 2 obligaţiuni în valóre de 200 coróne cu care sumă la timpul său se va procura un prapor pe sama s. bisericii din loc. Pentru toate aceste fapte maritimóase primescă bunii donatori cordialele mele mulţămite, oftându-le de la Dumnezeu vietă lungă şi fericită. — Er pe cei repausaţi Dumnezeu să-i aşeze în loc cu odihnă. Bistra 8/II 1900. Alexandru Papiu preot gr. cat.

Statuă lui Alessandri. E vorba ca marelu poet Vasile Alessandri, să i-se ridice o statuă în Iaşi, capitala Moldovei. E o cestiune de onóre naţională, ca dulcele şi fermecătorul scriitor să nu fie dat uitării, ci mereu pus de pildă generaţiilor tinere pentru limba-i admirabilă şi sufletu-i pururea vesel şi entusiasm de iubirea patriei şi a ei mărire.

Apel. Tinerimea gr. cat. din Cinculmare voinde să ţină paş cu conlocuitorii Saşi, a decis înfiinţarea unei biblioteci populare. Pentru scopul acesta în 21 Ianuarie st. n. a. c. sub conducerea dlui învăţător Dionisie Stănuţ, a aranjat o producţiune declamatorică şi teatrală, de unde a rămas un venit curat de 15 coróne 70 fileri. Dar după ce piatra fundamentală e de tot mică, apelază la sprinjalul tuturor celor ce se interesează de înaintarea şi prosperarea poporului, rugându-i, să o sprijinească întru realizarea scopului, fie cu cărţi fie cu alt ceva. Eventualele ajutóre să se trimită la adresa: Ioan Bastia în Cinculmare (Nagy-Sink); cari se vor achita pe cale ziaristică.

Concert. Lună la 26 Faur n. se va ţine la Oradea-mare un coucer aranjat de tinerimea română cu concursul dşórelor: *Adelina Piso*, *Valeria Pop* şi *Olinia Bárdosy* şi sub presiul dlui adv. Iosif Roman. Venitul se va întrebuiţa pentru ajutarea tinerilor lipsiţi.

Anunţ Atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra anunţul de pag. 8. relative la atelierul pentru lucrarea marmurei albe şi sure de la Vaslab.

Necrolog. *Ioan Predovicu*, subjude regesc, a repausat Sămbătă în 10 Februariu în Nyaránd-Szereda, în etate de 37 ani.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Păstorul sufletesc în praxă

sau

Inviațiunii pentru preoți față de credincioșii bolnavi, din punct de vedere moral, pastoral, medicinal și igienic.

(Continuare.)

Pe cel ce-l cunoaște, că a avut o viață morală, îl va pregăti spre a nu pierde fructele ei nici în ora morții; era pe cel mai puțin moral îl va convinge să nu despereze, căci Dumnezeu e îndurat și față de el ca și față de lotrul de pe cruce, și așteptă de la el părerea de rău, pentru a-i răspunde: „azi vei fi cu mine în raiu,” și așa îndemne-l la o mărturisire generală.

Sînt cazuri când suferindul în urma durerilor e confuz și a fără de sine, deci păstorul sufletesc va aștepta momentul mai liniștit, ca să-și vină în sine, și dacă acela ar fi scurt, prin întrebări scurte îl va aduce acolo să dea semne de părere de rău, și exprimându-se, că-i pare rău de câte a făcut, să-l absolve. La impunerea canonului să fie cu deosebită atențiune la starea lui trupescă și sufletescă și la jurstările de viață.

Specială îndrumare va afla preotul, ca păstor sufletesc și ca confesariu, în tratatul: „Theologia moralis” de Gury cap. II. sub titlul: „De officio ministri poenitentiae in confessione et post confessionem”. A le înșira aci află de superfluu și de prea mult.

În viața pastorală dăm înse și de prejudețe cu referință la chemarea preotului la cel bolnav. Domnesce adecă la mulți aceea credință deșertă, că bolnavul, dacă se chemă preotul, trebuie să moră, ca și cum preotul ar fi un malum omen = semn rău. Acest prejudeț se poate cu succes desrădăcina prin instrucțiunii religioase-morale la diverse ocațiuni.

Prin învățatură energetică va trebui convins fie care creștin, cum că întru adevăr preotul la patul bolnavului și din punct de vedere uman, singur îndeplinește o lucrare etică; pentru că pe când mulți din cei ce stau pe lângă bolnav și casa lui, fățărăse numai compătimire și sînt conduși de anumite intrigă cu scopuri de câștig lumesc; singur preotul e desinteresat și de parte de așa ceva. De câte ori pacientul trebuie să vină la convingerea și în multe cazuri să-și părădă încrederea în omeni, când vede țesăturile astute și pline de răutate în cei ce-l încunjură! — Despre preot scie și trebuie să scie, că numai motive mai înalte îl conduc la patul său; la el mai poate afla dreptate și încredere; lui îi poate împărtăși fără frică tainele inimii sale și așa în scurtă vreme se formeză între pastorul cel înțelept și între bolnav o legătură confidențială.

Ce să zicem în cazuri analoage, despre suferindul, ce zace de parte de ai săi? despre cel din spitale și de pe câmpul de luptă? aș nu pretind dănsii mai mult de cât așternutul pe care zace? mai mult de cât nutremintul ori medicina prescrisă aritmetice?! pațientul așteptă cuvînt de consolare, compătimire și încurajare. cari audindu-le de la preot, i-se pare, că e străpus

la caminul părintese și aude dulcele vers al mamei sale, vede lacrimile tatălui său și iubirea celor alaiți consăngenii, și așa nu se mai simte străin, fără rude pe locuri străine și fără ajutor.

De câte ori în bóla grea, în care medicul nu află, ori nu poate nimeri o traktare cu efect, e necesitat și medicul să influențeze asupra morbosului prin o procedură morală-vindecătoare spre a-l încuraja?!

În unele familii creștine, e chemat preotul numai la cazul extrem și numai spre a împărtăși cu s. Sacramente pe cel ce e aproape de a ieși din numărul celor vii, spre a se sci în societatea creștină, că respectiva familie, ori individ, nu a desconsiderat precrișele bisericii în momentul ultim. Nu sciă în atare cas, să mă mir, de ușurătatea credinții în respectivul, creștindu-se mântuit, pentru că a stat și a ascultat câte va momente preotul, ori să mă mir de nepăsarea rușinătoare a celor mai de aproape ai bolnavului, de a profana mijlocele darurilor dumnezeesci, și acesta cu intențiune ca adecă murind respectivul să se potă lăuda cu frasa: „că a murit împărtășit cu s. taîne!” pe cari de alt cum poate în totă viața le-a desconsiderat. E drept, cum că în o familie, în care se cultivă spiritul religiosității, nu poate veni înainte eróre și vină condamabilă, ca acesta. Și când ore care familie creștină, s'ar escusa, că a amănat chemarea preotului, ca nu cum va bolnavul să se iriteze sau să se sparie, creștind, că e aproape de morțe, o atare scusă, e o acusă învederată de necredință, și e semn, că respectiva familie ori membru al ei nici când nu a cultivat credința creștină și nu e în clar cu cele 4 lucruri mai de pe urmă: morțea, judecata, raiul și iadul. În un asemenea cas, conced și eă, că chemarea preotului poate fi întru adevăr un „malum omen”, și șoptele vecinilor: „l-aș spovedit și cuminecat” aș valórea unei sentințe de morțe.

În atari condiții și stări de credință, e greoi și mersul preotului la cel bolnav, pe când de altă parte dedarea familiilor, ca la ori ce bóla să cheme în dată preotul delătură prejudețul, că prezența preotului ar fi semn rău, și de la bolnavul, pătruns de credința creștină, va dispăré ura de haine negre sau idiosincrasia, de care pătinesc cei fără convingeri în eficacitatea s. taîne.

Familiiile creștine trebuie instruate și la aceea, ca să insiste să aibă bolnavul dorul de a chema preotul și a priori să-și dea expresiunii acestui dor, ca să nu apară preotul ca din o grópă ori ascunși în casa bolnavului. — Este o tactică pastorală, ce e drept, a te sci afla în o atare situațiune, fără de care și preotul și pacientul devin confuși, ba spre a evita o atare sguđuire vehementă morală și fizică, e de lipsă chemarea preotului cu scirea bolnavului; ba e consult mergerea preotului și înainte de a fi chemat, dacă scie despre bóla cui va, până când încă puterea de resistință a organismului celui bolnav nu s'a slăbit tare; apoi în alte cazuri și mai grave e necesară prezența preotului, și întreb pe ori ce medic practic, că visitarea bolnavului, pregătirea demnă

și încurajarea în un stadiu nu prea târziu al unei bóle, fost-aș ore trupului spre stricaciune? Ore hotărîrea de a se supune la grele operațiuni nu a fost a dese provocată de consiliul preotului, care singur din întreprinderea acesta delicată nu are nici un câștig, ci e condus de dorința ca pe lângă salvarea sufletului, dacă se poate, să se vindece și trupul.

Depresiunea cauzată prin diferite bóle, cum și ajungerea individului în un atare stadiu de bóla, mai cu samă pentru cei ce nu sînt des cercați de bóle, încă poate predispuce pacientul la anumite laune, de cari preotul espert nu trebuie să se înfrice; une ori starea celui bolnav produce cuvinte de ocară asupra preotului și asta mai ales când e chemat fără consimțemintul bolnavului; ba în unele cazuri bolnavul folosese starea lui cea plină de suferințe pentru a exploda și a da curs liber urei și mâniei, ce eventual o ar avé asupra preotului. Surprinderea și depresiunea preotului în atare cas încă vor fi mai mici, dacă va sci, că pacientul adese e turburat sufletesc în bóla sa.

Și din aceste indegetari generale, se vede, că cunoscința de omeni și sciință psihologică, cât tact pastoral, paciință și abnegațiune se potfese de la păstorul sufletesc în relațiune cu diferiți indiviđi și diferite bóle, cu privire la dese stări de dispusețiune sufletescă și trupescă a acestora.

(Va urma.)

Silințele de unire în Moldova
cătră sfârșitul vécului al
XVI-lea.

„Să întârziăm ore a ne adaposti în sinul bisericii aceleia, carea purcedînd de la Scaunul apostolesc prin șirul episcopilor a dobîndit o auctoritate așa de înaltă, cât întregă societatea mărturisesce a se ține de ea, cu tóte că ereticii își varsă asupra ei veninul său, cari înse toți aș fost osîndiți parte prin auctoritatea sínódelor, parte prin majestatea minunilor? Dacă nu este altă cale la adevăr a fără de credință, carea premerge minții, atunci de ce să fim nerecunoscători față cu asistința lui Dumnezeu și cu ajutorul lui așa, că ne împotrivim auctorității acesteia ast fel inzestrate?” Cuvintele acesteia ale s. Augustin¹⁾ vor fi stat reprezentanților Românilor celor acuma catolici ai Transilvaniei înaintea ochilor sufletesci, când în anul 1700 s'aș rupt în chip definitiv de cătră schismă și în numele său și în al poporului său aș subscris actul unirii cu Roma.

Inimiile Românilor catolici de din cóce de Carpați bat deja mai iute de așteptarea mărețelor festivități, cari vor serbători amintirea de doné sute de ani a momentului aceluia așa de plin de bucurie din istoria bisericii, în care părinții lor s'aș întors în sinul bisericii celei adevărate a lui Christos, și în care pe sama nămurilor viitoare s'a pornit în viața spirituală, un avînt nou și până atunci încă nepresimțit. Din tóte

1) De utilitate credendi c. 18.

părțile se aud glasuri îmbărbătătoare, ca serbarea acesta iubitară să se sevărgescă cu strălucire cât se poate de mare, și nu suferă îndoială, că nu vor lipsi bărbații, cari își vor socoti de datorință, să lumineze poporul credincios cu graiul viu și în scris despre însemnătatea și sublimitatea aceleia.

Las, ca tema acesta să o tracteze mai cu de-amănuntul alții, cari cunosc mai bine istoria bisericii gr. cat. din Transilvania, și-mi lăsați voe, ca în descrierea silințelor Țesuiților spre unirea Moldovei cu biserica catolică în zilele voivodului Petru Schiopul, să îmbiui cetitorilor foii acesteia un pendent la istoria reünirii Românilor transilvanieni cu Roma. Adevărat că lucrările Țesuiților nu au dus la ținta dorită, și intențiunile cele bune ale Scaunului apostolesc s'au frânt în urma unor pedeci neprevăzute, delăturarea cărora nu s'a ținut de sfera puterii bisericești, — dară episoada acesta din istoria bisericească moldovenescă totuși îmbie o dovadă elocuentă despre forța vitală internă a bisericii catolice, în care riturile mântuirii curg limpezi, întregi și neturburate și nu s'că nică o dată.

În 15 Ianuarie 1580 Sinzendorff, residentul împărătesc din Constantinopol, a scris împăratului roman: „Petru (Schiopul) este depus de Turci pentru bicusnicia lui, arestat și trimis la Alepo. Își lăsa copii și femea aici în speranța, că va fi restabilit.“¹⁾ Și Petru într-o adevăr nică nu s'a înșelat în sperările sale. Căci abia se străcurară doi ani, și el la mijlocirea regelui Bători și primi a doua oară numirea de gospodar al Moldovei. Numai puțină vreme ținu domnia acesta a doua a lui Petru Schiopul, adecă de la 1582—1591; dară dacă vom, să credem cronicariului Costin, ea se înșiră între cele mai ferice, de cari a avut parte Moldova. „Domni Petru Vodă,“ așa scrie numitul cronicariu, un contemporan al lui Petru.²⁾ „Țara Moldovei ca un Domn cum se cade, cu toate podobe, câte trebuie unui Domn de cinste: că boiilor era ca un părinte și-i ținea la mare cinste și din sfatul lor nu leșia; țării era apărătoriu, spre săraci milostiv; mănăstirile înțaria; pe călugări milostiv; cu vecinii de prin prejur bine viețuia, cât la toți avea nume bun și dragoste.“

Sub Petru Schiopul se întări în cât va din nou și catolicismul în Moldova, și anumite împrejurări treziră chiar și sperarea într-o reunire a bisericii moldovenesci cu Roma. Nu puțin contribuă la acesta cutare Vartolomei Bruti, un Albanez cu știință bogată, cu înfruntare mare la Pörtă și de o dată și cu principii religioase adânci, carele sub Iancu Sasul înaintașul lui Petru ajunsese în onoare înaltă. Petru Schiopul îl ținu lângă sine, cunoscându-l într'insul pe un bărbat mult încercat și cu mare esperință, căruia pôte, să-i dea totă încrederea sa, și-l numi mare camarar al său. Lui Bruti nu-i fu greu, să convingă pe stăpânul său despre lipsa unei legături mai strînse cu Roma și cu țările catolice ale Apusului. În locul temporisării primejdioase celei între Turcia, Polonia și Ungaria de cari trei puteri principilor moldovenesci le căuta, să țină cont în același

timp, sfătuindu-l Bruti, ca prin urcarea tributului anual cu 10.000 de galbină să se asigureze în cât va cel puțin din partea Porții și apoi să intre în raporturi prietenești cu Papa, cu regele Poloniei și cu împăratul german, — dară în tot cazul să se razime pe Roma, de unde singur putea, să se aștepte pe sama Moldovei ajutoriu cu efect împotriva prepotenței turcesci. Dară pentru ca Roma să se dobîndescă pe sama planului acestuia, Bruti socoti de consult, să se alunge din țară ereticii aceia mulți, cari de câți va zeci de ani umpleau Moldova și începură, să amăgescă poporul cu eresele sale, și apoi să se țină cont lipselor, cari le aveau cei 15.000 de Secui, Sași și Poloni catolici, cari locuia în împrejurările prin cetăți și erau de tot neîngrijii.¹⁾

* * *

Sörtea locuitorilor catolici ai Moldovei în decurgerea vécurilor într-o adevăr se făcuse foarte vrednică de compătămire. Poporul românesc, carele se împărțise în Evanghelie fără îndoială din Roma, lăpédase în scurtă vreme de la sine lucrul cel mai scump, care-l moștenise de la părinți, și ajunsese deja în tinerețele sale cele mai timpurii în cătușile cele nevrednice ale schismei răsăritene. Dară de și poporația neaoșe a României perduse credința cea adevărată și prin vină proprie grăbise spre decădere religioasă și politică, totuși a succes cel puțin atâta, ca poporele acelea, cari din timp în timp stăpâniseră România, să se dobîndescă în bună parte pe sama catolicismului. Legăturile cele cu împărăția latină din Constantinopol cea catolică în dinastia ei, unde Cumane căsătorite cu principi franci primiseră s. botez,²⁾ pe cum și înfruntarea Ungariei celei vecine și deja încreștinate avuseră ca urmare, că cel puțin o parte a Cumanilor, cari cam de pe la 1057 stăpâniseră România de azi, primise credința catolică, și că în anul 1227, în care pare a se fi întâmplat o încreștinare mai estinsă, arhiepiscopul de Strigoniă înființase la porunca lui Gregoriu IX „episcopia Cumanilor.“³⁾ — Dară acest „episcopatus Cumanorum“,⁴⁾ care a reînviat în locul episcopiei Milcov, celei ce după documente existase deja mai înainte de anul 1096 pe sama Secuilor⁵⁾ și s'a estins spre răsărit și mază zi răsărit de la Transilvania, a dănnit numai puțină vreme. Singurul episcop al lui a fost Dominicanul Theodorich de la 1227 — c. 1241. De atunci ținuturile acelea au fost lipsite de episcopie timp de mai bine de un veac. Abia după ce regii Ungariei la sfârșitul vécului al XIII-lea și la începutul vécului al XIV-lea estinseră sfera sa de putere preste ținuturile din spre răsărit de la împărăția sa, și după ce a fără de aceea pătrunseseră încă și Sași și Secui catolici ca neguțatori și meseriași în ținuturile acelea, a succes la „societas fratrum peregrinantium“ compusă din Dominicanii și Franciscanii, să

răspîndescă și acolo pe încetul credința catolică așa, că deja preste puțină vreme au putut, să se întemeieze episcopii. Silințele Franciscanilor, cari au lucrat de la 1252 în Moldova spre răspîndirea credinței catolice, au dobîndit pe Lațca, al doilea voivod neatîrnătoriu al Moldovei (1365—1374), să primescă catolicismul. Papa Urban V a notificat cu datul 24 Iulie 1370 plin de bucurie apropiata întorcere a principelui episcopilor poloni și boemi și le-a comis, să primescă de la Lațca și de la supușii lui mărturisirea catolică a credinței, să înalte țirgul Siret la trepta de cetate și să înființeze acolo un scaun episcopesc. Dară trecerea acesta a Moldovei Lațca nu o a voit în chip serios, ei o a făcărut mai mult numai din motive politice și personale.¹⁾ Trecerea acesta deci adevărată că nu s'a întâmplat, dară totuși s'a înființat deja atunci în Siret o episcopie rom.-cat., și Franciscanul Andrei Vasiloi, confesariul reginei polone Elisaveta și a fiicei ei Hedviga, a fost numit episcopul cel dintâiu al noului înființatei diecese. Isvórele vaticane referitoare la lucrul acesta le-a folosit întâia dată Franciscanul P. Eubel și le-a publicat în parte în „Römische Quartalschrift.“²⁾ Ele provocă supunerea, că în anul 1420 ori cu puțin mai înainte de aceea, pe când exista încă episcopia Siretului, pe lângă favorisarea gospodarului Alesandru cel Bun s'a înființat o nouă „episcopie moldovenescă“, carea înse nu și-a primit numele de la țara Moldovei, ci de la orașelul (acuma satul) Moldavița de lângă Radauți din Bucovina.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Revista Economică“ Nr. 2 cu următorul sumar: O reprivire economică asupra anului 1899 de C. Popp. — Lombard pe efecte, de C. Popp. — Calcularea valorii de curs a efectelor, de Iul. Popescu. — Teoria asigurărilor asupra vieții, de I. Lăpédatu. — Legislațiunea: Anchetă colonisărilor; Budgetul suplimentar al Ungariei — Agricultură: Situațiunea agricolă; Programul de lucru pe 1900 al „Reuniunii române de agr. din comit. Sibiuului; Reuniunea economică din Orăștie; Reuniuni economice și societăți comerciale. — Revista financiară: „Situațiunea; Adunări generale; Încheierea anuală a băncii austro-ungare; Băncile noastre și ziaristica magiară. — Afaceri de asigurare, „The Mutual.“ — Cronică: Necrolog; Circulațiunea notelor de stat; Banca națională a României; „Reuniunea română de înmormântare din Sibiu.“ — Literatura economică. „Anuarul băncilor române.“ — Trageți la sorți. — Bursa de efecte din Viena. — Bursa de efecte din București. — Bursa de mărfuri din Budapesta. Inserțiuni.

¹⁾ Lațca se temea adese de preponderanța politică a Ungariei, a cărei rege voia, să și valideze drepturile sale asupra Moldovei, carea-i-orăpise Bogdan I; el avea mai de parte de gând, să se despărțescă de soție-sa, spre ce credea, că prin trecerea la catolicism va pute, să și dobîndescă drept și recunoșcere. Cf. Hurmuzaki, Fragmente, zur Gesch. der Rumänen, Bucurest 1881 I. p. 255.

²⁾ P. Eubel, Zur Gesch. der röm. kath. Kirche in der Moldau, in „Röm. Quartalschrift“ 1898 p. III. 116 ur.

¹⁾ Cf. Ossolinski, Wiadomosci historyczno-krytyczne, Kraków 1819. T. I. p. 238.

²⁾ Cf. Xenopol I. c. vol. II. p. 158 ur.

³⁾ Theiner Monum. hist. hung. T. I. p. 87.

⁴⁾ Cf. Xenopol I. c. T. II. p. 183 ur.

⁵⁾ Cf. Hajden Archiva istorică a Rom. 1865 p. 59.

¹⁾ Cf. Xenopol, Istoria Românilor ediț. Șaraga Iași 1896 vol. V. p. 97.

²⁾ Miron Costin, Opere complete ed. V. A. Urechia Bucuresti 1888 vol. II. p. 381.

A eșit de sub tipar **Al doilea capitol din contabilitatea dublă**, de I. C. Panțu. Această nouă broșură conține: *afacerile de credit cambial și afacerile de bancă*.

La creditul cambial s'a introdus o afacere de patru luni, trecută în registrele principale și axiliare după metoda usitată la noi, pe cum și după metoda numită frances, întocmai așa, după cum se întrebuintează în practică, arătându-se închierile lunare și închieria anuală.

La afacerile de bancă, după o împărțelă sistematică a afacerilor, s'a explicat scontul de cambii și reescontul, afaceri cu monete, avansuri pe efecte publice (lombard); împrumuturi pe alte gagiuiri (marfă etc.) și depunerile spre fructificare. Explicările s'au făcut la singuratică casuri și apoi s'au combinat la mici afaceri, cără durază trei și șase luni, arătându-se închieria într'un maeștru tabelar și la urmă arătându-se trecerile, așa după cum se întâmplă în practică, în registre principale și auxiliare.

Prețul este 2 corone + 10 bani porto. De vânzare în Brașov: la Tipografia „A. Murășan” și la Librăria N. Ciurcu. În Sibiu; la Librăria arhidieceșană. — Atragem atențiunea publicului nostru, îndeosebi a celor ce se ocupă cu afaceri comerciale, pe cum și a membrilor din direcțiunile băncilor noastre și a funcționarilor acestora, asupra acestei lucrări de neapărată trebuință.

Nr. 3 din „**Noua Revistă Română**” cu următorul sumar: N. Iorga. — Răsboiul din Sudul Africeii. (Un capitol de istorie colonială). Ovid Densusan. — Patriotismul nostru. I. Nădejde. — Originea dreptului consuetudinar român. I. Tanovicean. — Viața și diata marelui logofăt Ioan Bogdan. H. Sanielevici. — Eminescu și școala romantică germană (I. — D. Gherea despre școala romantică). G. Coșbuc. — Pierde-vară (poesie). Mișcarea literară și științifică: d-r A. O. Saligny. — Contribuțiunile la cunoșterea petrolurilor în România. (de D. Negrean). — N. Burlănescu-Alin. — Două cumetre (comedie). — Alin. — Lew (poemă dramatică). Petru Vulcan. — Fecióra, (roman psihologic-social). — Notițe biografice.

România Jună, ziar național independent, apare în fie care zi la București, str. Isvor Nro 80 și costă 50 Lei. Ziar modern 7 colone, foită, parte literară, serviciu telegrafic. Se recomandă prin spiritul naționalist în care e redactat. România Jună luptă mai ales contra cutropirii jidovesce și pentru ridicarea Românilor la starea culturală, morală și națională ce li-se cade. Între redacții s'ei sînt scriitorii tineri de bun nume.

Teodor V. Păcățian: **Judecătorii cu jurați**, Sibiu 1899, prețul 80 fl. Se ocupă cu inovația care de la Anul nou se va introduce la toate tribunalele: cu judecătorii cu jurați.

A apărut și se află de vânzare la **Tipografia seminarială din Blaș:**

Sfinta și Dumnezeesca EVANGELIE

a Domnului și Dumnezeului nostru
Isus Christos

revădută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat

al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea Preasfințitului nostru Arhiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș
Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blaș 1900.

De la sfinta Unire 200.

În ce privește prețul **Evangeliei** Veneratul Cler îl cunoșce din circulariul din 12 Iuliu 1899. Dar fiind că sînt mulți din dieceșele sufragane, cari ar dori să-și procure ediția acesta a **Evangeliei** și nu scîi prețul ei, spunem, că un esemplariu costă: crudo **8 fl. 50 cr.**, broșurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roșie, cu cadru aurit pe table, cu cei patru Evangelisti, cu cruce și cu copeie **12 fl. 50 cr.** Legătura mai elegantă se compută după calitatea pelei și a decorațiunilor, cari se vor dori.

Dr Victor Szmigelski: **Ermenentica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blaș 1899, pag. 180, prețul 2 cor. Ca și de la cele alalte publicații ale sale di autor destinează și venitul acestei publicații pentru formarea unui fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor. Manualul e destinat pentru facultățile de teologie, dar pôte fi de folos și celor cari se ocupă cu studiul sf. Scripturi.

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski tom. I. Tineretele lui Isus. Isus ca profet. Tomul acesta în 8° mare are 399 pagini și costă fl. 2.

„**Ben Hur**”, de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom. II. 508 pag., prețul broșurat 1 fl. 45 cr. Blaș. Tipografia seminariului arhidieceșan. 1898.

Henry Bolo: **Tragedia Calvarului** tradusă de membrii societății de lectură „Inocențiu Micu Clain” a teologilor din Blaș. Edit. societății, pag. 287, prețul 2 corone.

„**Istoria dieceșei gr. cat. de Oradea-mare**” de Dr Ioan Ardeleanu, partea I și II-a se află spre vânzare la auctorul. Oradea-mare. Nagy-magyar utca gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologi și învățători sau pedagogi cu 1 fl. 10 cr. ambele părți.

G. Coșbuc: **Povestea unei corone de oțel**, București, edit. C. Sfetea, XVII+260, cu o mulțime de ilustrații, prețul 75 cr.

G. Coșbuc: **Răsboiul nostru pentru neațirinare**, ed. III. București, edit. C. Sfetea, XVIII+287, pag. prețul 50 cr.

Jertfa creștinilor. Comentar al liturgiilor bisericii grecesce compus de Dr Victor Szmigelski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului arhidieceșan. Pag. 230 în 8°. Prețul 2 cor. 10 fil. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de Dr Vasile Hossu. Blaș. Tipografia seminariului arhidieceșan. 1898. Prețul 2 cor. 40 fil.

Posta Redacțiunii. Std. G. T. în Budapesta. Mulțămim pentru abonamentul trimes de 30 corone. — Fôia de zi? . . . E un mare desideriu! . . . Suntem puțin, și — sêraci; cu toate aceste nu ne dăm, și facem tot, ce putem. Sint Mecanates, non deernut Marones . . . — On. Iosif P. în *Vaidetii* (p. Orășciă). Am primit cu mulțămimă abon. de 12 corone. Cu acesta sintești achitați până la finea an. 1899. — *Celui de lângă fântâna Pintii*. Nu am primit nimic. Nu cumva a fost scrisore anonimă? Căci acestora nu le putem da atențiune. — *Hafeg*. Cu nrul viitor începem.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suctu.

(2) 1-3

Venerat Cler și Public român!

Am esarendat petritele de marmoră sură și albă aflătoare pe hotarul comunei române Vaslab, din comitatul Ciucului, cari în calitate rivalisază cu marmoră renumită de Carrara. Am deschis aci atelieriul în care cu prețuri fôrte moderate pregătim: tot soiul de monumente mortuarie, obelisce, table comemorative masive, etc. etc. La cerere servim cu desemne și preliminarie gratuit.

Cu totă onôrea aducem această împrejurare la cunoștința veneratului cler și public român, rugându-l tot o dată a ne sprijini prin comandele sale. —

cu totă reverința:
Toffoloni și soțul.

in Gyergyó-Vasláb
postă și telegraf: Gyo. Szt. Miklos
Gara: Mádéfalva.